

Şefaât Konusu¹

HACI:-Her şey alt üst oldu. Şefaât, gerçekten olmayacak mı?

HOCA:-Şefaât, yalnız kalmamak, bir şeyin yanına kendi gibisini katmaktır. Mahşer yerinde şefaât olmayacak ama Cehenneme giden müminler, cezalarını çektikten sonra Cennetteki yakınlarının yanına yerleştirileceklerdir. İşte şefaât budur.

HACI:-Hocam, sizin şefaati inkâr ettiğiniz söyleniyor, doğru mu?

HOCA :-Şefaât sözünden siz ne anlıyorsunuz?

HACI:-Nebimizin insanları mahşerin sıkıntısından kurtarması ve müminlerin cehenneme gitmemeleri için nebilerin ve büyük zatların Allah'a yalvarması olarak anlıyorum.

HOCA:-Bak Hacı Bey, böyle bir şefaât yok. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Müminler! Size verdiğimiz rızıktan harcayın. Bunu bir gün gelmeden yapın ki, o gün alım satım, dostluk ve şefaât olmaz. Bunu görmezlikten gelenler tam bir yalvarma içindedirler.” (Bakara 2/254)

¹ Prof.Dr. Abdulaziz Bayındır tarafından hazırlanmıştır.

“Kabilenin en yakınlarını uyar” (Şuarâ 26/214) âyeti inince, Allah’ın elçisi şöyle demişti:

“Ey Kureyş topluluğu! Kendinizi kurtarmaya bakın; Allah’ın yanında size faydam olmaz. Ey Abdumenaf oğulları! Allah’ın yanında size faydam olmaz. Abbas (Amca)! Allah’ın yanında sana faydam olmaz. Safiyye (Hala)! Allah’ın yanında sana faydam olmaz. Kızım Fatma! Malımdan dilediğini iste ama Allah’ın yanında sana faydam olmaz.” (Buhârî, Vesâyâ, 11)

HACI:-Tamam da şefaati-uzmâ (en büyük şefaati) ile ilgili sahih bir hadis var; ona ne diyeceksiniz? Allah’ın Elçisi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Ben kıyamet günü insanların efendisiyim; bunun nedenini biliyor musunuz? Allah bütün insanları; öncekileri ve sonrakileri bir yerde toplar. Çağırın sesini işittirir, göz onları görür. Güneş yaklaşır, sıkıntı ve keder güçlerinin yetmeyeceği ve taşıyamayacakları sınıra ulaşır.”

HOCA:-O gün Güneş yok ki insanlara yaklaşsın. Çünkü Güneş, kâğıt rulosu gibi dürülen göklerin içinde kalır ve yıldızlar söner. İlgili âyetlerden bazıları şöyledir:

“Allah’ı gerçek ölçülerde değerlendirmediler. Kıyamet günü gökler kudretiyle dürülür bütün yeryüzü avucunda olur. O, onların ortak saydıkları şeylerden uzaktır ve yücedir.” (Zümer 39/67)

“Güneş dürülünce, yıldızlar kararınca, dağlar yürütülünce, birlik ve beraberlikler bitirilince, Yabani hayvanlar toplanınca, denizler doldurulunca, ruhla beden eşleşince, diri diri gömülen kıza sorulun-

ca; hangi suçtan öldürüldü diye. Defterler açılınca, gök sıyrılınca, Cehennem körüklenince, Cennet yaklaştırılınca, herkes ne getirdiğini öğrenecektir.” (Tekvir 81/1-14)

“Yeryüzü Rabbinin nuruyla aydınlanır, defterler açılır, nebiler ve şahitler getirilir. Kimseye yanlış yapılmadan, aralarında hakka uygun karar verilir. Kimin ne yaptığını en iyi Allah bildiği için herkese yaptığının tam karşılığı verilir.” (Zümer 39/69-70)

HACI:-Çok ilginç! Demek ki, Güneşin yaklaştırılması, sıkıntı ve kederin güç yetiremeyecek boyuta çıkması diye bir şey yok... Hadis şöyle devam ediyor:

“İnsanlar birbirlerine şöyle derler: “Ne hale geldiğimizi görmüyor musunuz; Rabbinize karşı şefaati edecek birine bakmayacak mısınız?”

HOCA:-**O gün insanlar serbest mi olacaklar ki, bir araya gelip sıkıntılarında çözüm aransınlar. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Ruhun ve meleklerin saflar halinde ayağa kalkacağı gün, Rahmân’ın izin verdikleri dışında kimse konuşamaz; konuşan da doğruyu söyler.”** (Nebe’ 78/38)

HACI:-Kimileri; “Âdeme gitmelisiniz” derler. Âdem’e gelirler: “Sen insanların atasısın. Allah seni eliyle yarattı ve sana ruhandan üfledi. Meleklerle emretti, sana secde ettiler. Rabbinize karşı bize şefaati et; halimizi ve başımıza geleni görmüyor musunuz?” derler.

Âdem der ki: “Bugün Rabbin hiç olmadığı kadar öfkelenmiş. Bundan sonra da böylesine öfkelenmeyecektir. O bana ağacı

yasaklamıştı ben ona asi oldum. Nefsim! Nefsim! Başkasına gidin; Nuh'a gidin!"

HOCA:-Allah Âdem'i affetti. Affedilen suçun sorulmayacağını Âdem bilmez mi? Allah'ın öfkelenmesi de ne demek? Bu rivayette aynı söz, diğer nebilere de söyleniliyor. Hâşâ Allah, beklemediği bir durumla karşılaştı da onun için mi öfkeleni. Hesabı başlatması için onu sakinleştirecek biri mi gerekiyordu? Kur'an'da 8 yerde hesabı çabuk göreceğini bildiren Allah, hiç hesabı uzatır mı?

HACI:-Evet doğru; öyleyse öfke kısmını atlayarak hadise devam edeyim: "Nuh'a gelip derler ki: "Ey Nuh! Sen insanlığa gönderilen ilk resulsün. Allah sana "çok şükreden kul" adını verdi. Rabbine karşı bize şefaaf et; ne halde olduğunuzu görmüyor musun?"

Nuh der ki: "Benim bir dua hakkım vardı, kavmimin aleyhine kullandım. Nefsim! Nefsim! Başkasına gidin. İbrahim'e gidin!"

HOCA:-Nuh, Allah'ın ilk resulü değildir. Ondan önce İdris vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Bu Kitap'ta İdris'i de anlat. O da özü sözü doğru olan bir nebi idi.**" (Meryem 19/56)

Geleneğe göre nebi, önceki resulün kitabını ve şeriatını tebliğ ile görevli kişi² olduğu için İdris aleyhisselamdan önce bir resul olmalıdır. Kur'an'a göre ise her nebi

resuldür³. Her iki durumda da Nuh aleyhisselamın ilk resul olması imkânsızlaşır.

HACI:-Bu da doğru. "Sonra insanlar İbrahim'e gelip derler ki: "İbrahim! Sen Allah'ın nebisi ve halk içinde en sevdiği kişisin. Rabbine karşı bize şefaaf et; şu halimizi görmüyor musun?"

İbrahim onlara; "Ben üç kere yalan söyledim. Nefsim! Nefsim! Nefsim! Başkasına gidin! Musa'ya gidin!" der.

HOCA:-İbrahim aleyhisselamın söylediği iddia edilen üç yalandan biri, putları parçaladıktan sonra müşriklerin "Bunu tanrılarımızı yapan sen misin, İbrahim?" dediklerinde; "**Belki onu büyükleri yapmıştır, konuşabileceklerse sorun onlara!**" (Enbiya 21/62-63) demesidir. Bu sözü, onları düşündürmek için söylediği açık; yoksa Allah Teâlâ onu bize örnek verir mi?

HACI:-Ne diyeceğimi bilemiyorum; müsaadenizle devam edeyim. "Sonra Musa'ya gelip derler ki: "Ey Musa! Sen Allah'ın Elçisisin. Allah elçilik vererek ve seninle konuşarak seni diğer insanlardan üstün kıldı. Rabbine karşı bize şefaaf et; şu halimizi görmüyor musun?"

Musa onlara şöyle der: "Ben, öldürme emri almadan bir cana kıydım. Nefsim! Nefsim! Başkasına gidin; İsa'ya gidin!"

² Bkz. Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, s.21, paragraf 34, İstanbul.

³ Nisa 4/163/165; Meryem 19/30, 54, 51; Enam 6/83/89; Mâide 5/67; Nahl 16/35; Ahzab 33/40, 45. Konuyla ilgili bir çalışma için bkz. <http://www.suleymaniyevakfi.org> sitesinde Kutlanan Gelenek ve Kur'an başlığı altında Kur'an'a Göre Nebi ve Rasul.

İnsanlar İsa'ya gelir, derler ki: "Ey İsa, sen Allah'ın Elçisi, Meryem'e hitaben söylediği söz ve Allah'tan bir ruhsun. Beşikte iken insanlara hitap ettin. Rabbine karşı bize şefaata et; içinde bulunduğumuz şu hali görmüyor musun?"

İsa, işlediği bir günahıtan söz etmeden, "Nefsim! Nefsim! Nefsim! Başkasına gidin! Muhammed'e gidin!" der.

İnsanlar Muhammed sallallahu aleyhi ve seleme gelirler; "Ey Muhammed! Sen Allah'ın Elçisi ve nebilerin sonuncususun. Allah, geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladı. Ne halde olduğumuzu görmüyor musun; Rabbine karşı bize şefaata et" derler. Nebimiz diyor ki; "Bunun üzerine yola çıkar, Arş'ın altına gider, Rabbim için secdeye kapanırım. Ey Muhammed başını kaldır ve isteğini bildir ki, karşılansın. Şefaata et; şefaatin yerine getirilsin" denir. Başımı kaldırıp "Ya Rabb, ümmetim! Ya Rabb, ümmetim! Ya Rabb, ümmetim!" derim. (Buhârî, Enbiya 3, 8)

HOCA:-Nebimiz, "Ümmetim, ümmetim!" demişse insanlar onun ümmeti olmadıkları için eli boş döneceklerdir.

HACI:-Ben bittim artık; her tarafı yanlış bir rivayeti devam ettiremeyeceğim.

HOCA:-Ben devam ettireyim. Denir ki; "Ey Muhammed! Ümmetinden, verecek hesabı olmayanları Cennet kapılarından sağdaki kapıdan içeri al!" Hâlbuki verilecek hesabı olmayanlar bekletilmezler. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Önceden daha güzeli ile karşılama sözü verdiklerimiz Cehennemden uzak tutulurlar. O büyük dehşet onları üzmez,

ölümsüz olarak canlarının çektiği şeyler içinde olurlar. Melekler "bu sizin gününüz, size söz verilen gündür" diyerek onları karşılarlar." (Enbiya 21/101-103)

O gün, kimsenin kimse için bir şey yapma gücünün olmadığı gündür. O gün bütün yetki Allah'ındır." (İnfîtâr 82/13-19)

"Öyle bir günden çekinin ki o gün kimse, kimsenin yerine ceza çekmez, kimseden şefaata kabul edilmez, kimseden fidye alınmaz ve kimseye yardım edilmez." (Bakara 2/48)

Bu âyetler ortadayken mahşer yerinde yapılacak bir şefaatten söz edilemez.

HACI:-Ne diyeceğimi bilemiyorum; gerçekten çok şaşırtıcı hocam.

HOCA:-Bu sözün, Sahîh-i Müslim'de geçen şekli daha da şaşırtıcı. Hesabın bir an önce başlatılması için nebileri dolaşan insanlar, Nebimize geldikten sonra onun şöyle diyeceği iddia edilir:

"... Sonra şefaata ederim, benim için bir sınır çizilir; onları Cehennem'den çıkarır Cennet'e sokarım. Sonra dua edip secdeye kapanırım. Allah beni, bir süre öyle bırakır. Sonra "Muhammed, başını kaldır; söyle, sözün dinlensin. İste, yerine getirilsin. Şefaata et, şefaatin kabul olsun denir." Denir. Başımı kaldırır, bana öğrettiği şekilde Rabbime hamd eder, arkasından şefaata ederim. Bana bir sınır çizilir; onları cehennemden çıkarır cennete sokarım. Derim ki, Ya Rab, Kur'ân'ın bıraktıklarından yani ebedi olarak orada kalacaklardan başka kimse cehennemde kalmadı." (Müslim, İman 322 (193))

HACI:-Demek ki, şefaath-i uzmâ diye bir şey yok. Ahirette kimseye şefaath edilme-yecek.

HOCA:-Mahşerde şefaath yoktur. İbn'ul-Kayyim (ö. 751 h.) şöyle diyor:

“Cehennemem girmek için yapılan şefaathate delil olacak tek bir hadise rastlamadım. Hadislerin çoğuna göre şefaath, büyük günah işlemiş tevhid ehlinin cehennemem girmesinden sonradır. Cehennemem girmeden bunlara şefaath edilmesi ile ilgili hiçbir ifadeye rastlamadım.⁴”

HACI:-Her şey alt üst oldu. Şefaath, gerçekten olmayacak mı?

HOCA:-Şefaath, yalnız kalmamak, bir şeyin yanına kendi gibisini katmaktır⁵. Mahşer yerinde şefaath olmayacak ama Cehennemem giden müminler, cezalarını çektikten sonra Cennetteki yakınlarının yanına yerleştirileceklerdir. İşte şefaath budur.

HACI:-Müslüman cehennemem gider mi ki?

HOCA:-Günahı sevabından çok olan cehennemem gider. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Günahkârları, suya koşarcasına cehennemem sevk edeceğiz. Rahman'dan söz almış olanlar dışında kimse şefaath hakkına sahip olamayacaktır.” (Meryem 19/86-87)

HACI:-Rahman'dan söz almış olanlar kimlerdir?

HOCA:-Rahmandan söz alanlar, şirkten korunanlardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Allah kendine ortak koşulmasını bağışlamaz, onun altındaki gereğini yapan için bağışlar.” (Nisa 4/48)

“Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ındır. Bu, kötü davrananları yaptıklarına karşılık cezalandırsın; güzel davrananları da daha güzeli ile karşılans diyedir. Onlar, günahların büyüklerinden ve fuhuş çeşitlerinden⁶ uzak duranlardır; diğer günahlar başka. Senin Rabbinin affı kapsamlıdır.” (Necm 53/31-32)

“O gün tartı yapılacağı bir gerçektir. Kimin iyilikleri ağır basarsa onlar umduklarına kavuşacaklar; kimin de iyilikleri hafif gelirse onlar da ayetlerimiz karşısında yanlış davranmaları sebebiyle kendilerini harcamış olacaklardır.” (Araf 7/8-9)

“Kimin değerli işleri ağır gelirse, mutlu eden bir hayata kavuşur. Değerli işleri hafif gelenin anası da Haviye olur. Haviye nedir, nereden bileceksin? O, kızgın ateştir.” (Karia 101/6-11)

Şirk günahıyla ölmemiş ama günahı sevabından ağır gelen herkes, cehennemdeki cezasını çektikten sonra şefaath hakkını elde eder ve cennetteki yakınlarının yanına yerleştirilir.

⁴ İbn'ul-Kayyim el-Cezvi (ö. 751h.)Haşiyetu İbn'il-Kayyim alâ Sünen-i Ebî Davud (Tehzîb'us-sunen) Abn'ul-Ma'bûd ile birlikte, c. 13 s. 55-56, Beyrut 1415 h. 1995 m. (Mektebetu's-Şamile)

⁵ es-Sihah f'l-luğa, Lisan'ul-Arab

⁶ Fuhuş çeşitleri diye tercüme ettiğimiz kelime fevâhiş'tir; fuhuş'un çoğuludur. Arapçada çoğul en az üçü gösterir. Kur'an'a göre zina ve erkek erkeğe ilişki fuhuştür. Üçüncüsü kadın kadına yaşanan sevicilik olur.

HACI:-Onun için mi Nebimiz, “Şefaetim, ümmetimden büyük günah sahipler içindir” demiş.

HOCA:-Bu hadisi rivayet eden Câbir diyor ki; “Büyük günahı olmayanın şefaate ne ihtiyacı olur!”⁷ Büyük günahı olmayanın diğer günahlarına bakılmaz. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Size konan yasakların büyüklerinden kaçınırsanız, kusurlarınızı örter ve sizi şerefli bir yere yerleştiririz.” (Nisa 4/31)

HACI:-Cehennemden çıkanlar, yakınlarının yanına nasıl yerleştirilecek?

HOCA:-Bazıları Cennet’e doğrudan bazıları ise sonradan giderler. İlgili âyetler şöyledir:

“Kendini koruyanlar bahçelerde ve nimetler içinde olurlar; Rablerinin verdikleri ile safa sürerler. Rableri onları Cehennem’in azabından korumuştur. Onlara; “Yiyin için; afiyet olsun; bu, sizin yaptığınıza karşılıktır,” denir. Sıra sıra dizili sedirlere yaslanırlar. Ceylan gözlü hurileri yanlarına veririz. İnanmış olan, soylarından inanarak kendilerini takip edenleri de sonradan onlara katarız⁸ ama onla-

⁷ Tirmizi, Sünen, Kıyâmet 12, (2436)

⁸ “sonradan onlara katarız” diye meal verdiğimiz kelimenin kökü، لَحَقَّ (=lehq, lihâq)tır. Bir ayet şöyledir: (Allah bu Elçiyi) kendilerinden başkalarına da göndermiştir; onlar henüz bunlara katılmadılar (= لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ). “ (Cuma 62/3)

Metindeki ayette الحاق (=ilhaq) kalıbı kullanılmıştır. Bu kalıbın geçtiği ayetlerden biri şöyledir:

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“De ki; “Ona ortak diye kattıklarınızı (=أَلْحَقْتُمْ بِهِ) bana gösterin bakayım! Hayır, o Allah’tır; güçlüdür ve doğru karar verir.” (Sebe 34/27) Bu kalıp

rın yaptıklarının değerini eksiltmeyiz. Çünkü herkes kendi kazandığına karşılık rehindir.” (Tur 52/17-21)

HACI:-Hocam, her şey bu kadar açıkken insanların ölüm sırasında, kabirde ve mahşerde kurtarılacakları inancı nereden çıkmış, böyle önemli bir konuda neden doğrular söylenmez?!

HOCA:-Hacı Bey, en büyük sömürü din sömürüsüdür. O sömürüyü yapanlar doğru yolun üstüne oturur, kendilerini Allah ile kullar arasına koyarlar. Allah’ın Nebisini ve din büyüklerini aşırı yücelterek tanrılık seviyesine çıkarır ve kendilerinin onları temsil ettiğini hissettirirler. Darda kalanın imdadına yetişmek, ölüm sırasında, kabirde ve mahşerde yardım etmek artık onların işidir. Bunun için öncelikle Allah’ın Nebisini kurtarıcı yapmak gerekir. İşte mahşerde şefaate inancının kaynağı budur.

ayrıca Yusuf 12/101 ve Şuarâ 42/83. âyette de kullanılmıştır.

İlhak kelimesi Türkçede de katma, bağlama, ekleme ve egemenliği altına alma anlamlarına gelir.